

Izhaja vsaki četrtak ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krona, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krona, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 6 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vstavah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XVIII. letnik.

V Gorici, 7. decembra 1910.

49. številka.

Krščansko-socialne delavske organizacije v Gorici.

Z veseljem pozdravljamo korak društva slovenskih delavk „Skalnica“ v Gorici, ki se je odločilo kupiti svojo hišo. To društvo se krepko razvija in je sedaj gotovo mej najmočnejšimi krščansko-socialnimi organizacijami na Goriškem. Poleg „Skalnice“ imamo v Gorici „Slovensko katoliško delavsko društvo“, ki tudi dobro vspeva. Zadnji shod je pokazal, kako napreduje tudi to društvo. Vsi poskusi, razbiti je, so se izjalovili. Najžalostnejši poskus je bila „Narodna delavska organizacija“, ki je bila pa le enodnevna mušica, ki je kmalu zamrla. Tudi socialna demokracija ne more v Gorici naprej. Svoje rekrute dobiva iz Št. Andreža, Vrtojbe itd., drugače bi zamrla.

Naši delavski organizaciji napredujete vsestranski. A kljub temu bo treba v bodočnosti intenzivnejšega dela, ako se bomo hoteli ohraniti na vrhu. Socialno-demokratsko hujskanje narašča tudi v naši deželi. Vedeti moramo, da ni socialna demokracija drugega ko sredstvo, ki se ga hoče poslužiti svobodomiselnemu framasonstvu proti katoliški cerkvi in družabnem redu. Voditeljem socialne demokracije ni prav nič do zboljšanja socialnih razmer, ampak samo do hujskanja proti družabnemu redu. General nemških demokratov, Bebel, je rekel l. 1901 na demokratskem kongresu v Lübecku: „Mi moramo ljudstvo razburiti, — da, — ne bojim se izreči te besede, **maso moramo naščuvati.**“ Sodrugi Schippel je dejal na demokratskem shodu v Stuttgartu l. 1898: „Če se vlada zavzame za svobodno trgovino, bomo mi proti svobodni trgovini, če se pa zavzame za varstveno carino, bomo mi pa proti varstveni carini. Glavna reč je, da pošteno razgrajamo.“

Svobodomiselnost hoče pridobiti delavske mase zase, da bi jih obrnilo proti cerkvi in državi. To so povedali njih voditelji že pri raznih prilikah. Zato pa moramo mi delavstvo organizirati, je temeljito podučiti, da ne bo dovzetno za demokratsko hujskanje. Le dobro podučeno ljudstvo more kljubovati svobodomiselnemu ščuvanju in nas obvarovati dalekosežnih prekucij in katastrof. —

Zato pozdravljamo nakup nove hiše v Gorici od strani društva „Skalnica“. Nova hiša naj bi postala semenišče velikih krščansko-socialnih idej, ki naj prešinejo naše delavsko ljudstvo. V novem domu naj se kmalu začne novo življenje, ki naj blagodejno pokaže svoj vpliv ne samo v Gorici, ampak tudi na deželi. Prav potrebno je torej, da se začnejo prirejati socialni

shodi tudi po deželi. Socialisti mečejo svoje ideje mej ljudstvo, ki gorijo kot kresovi. Treba je torej, da se zganejo v mestu in na deželi vsi, ki so podučeni v socialnem vprašanju in da delavsko in kmečko ljudstvo o vsem podučijo ter je tako obvarujejo ognja, ki bi ga radi zanetili socialisti.

Kako so portugalski divjaki izgnali jezuite.

Papež je sprejel pred par dnevi v avdijenci portugalskega provincialnega predstojnika jezuitov, p. Cabrala. Tu pred Kristusovim namestnikom je slovesno protestiral provincialni predstojnik proti dejstvu, da se v stoletju svobode ljudi, ki se bahajo z liberalnim mišljenjem, v imenu enakosti hipoma izžene iz portugalskih pokrajin nad 300 Portugalcev, ki so bili porazdeljeni v 20 redovnih hišah na kontinentu in po prekmorskih kolonijah v Afriki, Aziji in Avstraliji, ne da bi zakrivali najmanjši pregrešek, ne da bi se jim dalo časa, da vzamejo s seboj svoje stvari, svoje knjige in spise — sadove večletnega resnega dela. „V imenu svobode“, je dejal Cabral pred papežem „so nam vse vzeli: znanstvene zbirke prve vrste, muzeje, fizikalne kabinete, laboratorije, semenišča v Campolidi in San Fielu, kjer se je zbralo v teku 50 let vsled radodarnosti naših prijateljev in nesebičnega dela patrov študijskega materiala, ki je bil absolutna last jezuitov“. Dalje je pripovedoval, kako so jih ko zločince vlačili oboroženi vojaki in meščani v ječe in vojašnice, kako so preganjali one, ki so hoteli ubegniti, koliko so jih ustrelili, kako jih je psovala ter pretepala nahujskana in podivjana množica. Provincialni predstojnik je tožil papežu, da so mu framazoni odvzeli vse na njegovo ime vpisano premično in nepremično imetje, razun obleke, ki jo ima na sebi. Ko je sedel v ječi l. topničarskega polka, mu niso nekoč dovolili niti žlice rabiti, da bi zaužil borno jed. V drugih ječah so jezuiti trpeli še več. Tako se jih je zbasalo v en prostor 23, kjer je bilo komaj za tri osebe zadosti prostora, in v taki luknji so morali spati pet dni, ne da bi jim dovolili le za trenotek iti iz ječe. Še je nekoliko dobrih ljudi na Portugalskem. Ko so morali zapustiti jezuiti svojo domovino, niso imeli nobenih denarnih sredstev za pot. Tedaj so se našla usmiljena srca, ki so zbrala med seboj za potnino izgnancem. Pred njihovim odhodom pa so jih osramotili framazonski mogočnjaki ko kake zločince. Častiljivi starci, sloveči učenjaki, zaradi svojih čednosti spoštovani redovniki, nedolžni gojenci, določeni za duhovski stan, — vsi so se morali kakor kake zločinci podvreči anthropometričnemu merjenju. Vse, kar se očita jezuitom po

nasprotnem časopisju, se more deliti v sledeče točke: 1. Orožje in podzemeljski hodniki; 2. bogastvo in nepostavno pridobljene dedščine; 3. zapeljevanje ljudi v duhovski stan; 4. tajne organizacije; 5. politično mišljenje in nasprotje proti republiki; 6. reakcionarni vpliv. Na te točke je odgovarjal p. Cabral. Nikoli niso imeli jezuiti orožja, niti niso eksistirali v njihovi hišah podzemeljski hodniki. Podzemeljski hodniki v Campolidi n. pr. niso ničesar drugega kakor kanali, ki preskrbujejo krasni vodomet z vodo. Očita se nadalje bogastvo, ali pa je upravičeno izganjati ljudi radi tega. Patri so živeli od mašnih ustanov in miloščine. Dolgov vsled dobrega gospodarstva sicer niso imeli na svojih hišah, a v izobilju tudi niso živeli, ker je znano, da je portugalsko katoliško ljudstvo revno. Vse druge točke so take, da jih more ovreči vsak nekoliko pameten človek. Z različnimi primerami je p. Cabral dokazal, da jezuitska družba nima ničesar proti republikanskim napravam kot takim, toda podpira pa vedno, kakor tudi cerkev, priznana avtoriteto, kar je bila na Portugalskem monarhija. Papež je končno sprejel od p. Cabrala protestno noto, v kateri so opisane vse krivice, ki so jih prizadeli framazoni na Portugalskem jezuitom.

Politični pregled.

Državni zbor.

V četrtek je početkom seje predložil finančni minister Bilinski zborniczakonski načrt za podaljšanje privilegija avstro-ogrske banke. V tem zakonskem načrtu se zahteva podaljšanje privilegija do leta 1917. Minister je podal o tem daljši ekspose.

Potem je zbornica nadaljevala in dognala razpravo o draginji in pomanjkanju mesa, nakar se je vršilo glasovanje o raznih tozadevnih predlogih. Reumanov predlog, s katerim se pozivlja vlada, naj dovoli neomejen uvoz argentinskega mesa kar se tiče časa in množine je bil s 310 proti 122 glasom odklonjen. Tudi drugi del Reumanovega predloga, s katerim se zahteva odprava carine na uvoženo meso, je bil odklonjen.

Predlog posl. Stölzel-a, s katerim se pozivlja vlada, naj dovoli takojšnji in glede množine neomejen uvoz mesa za časa večje potrebe ter carinske olajšave, je bil z 223 proti 206 glasom vsprejet.

Potem so se vsprejeli predlogi draginjskega odseka ter resolucija agrarcev, zahtevajoči olajšave pri prevažanju krme.

Predlog draginjskega odseka, s katerim se zahteva, naj se sklene z Argentinijo trgovinska pogodba, je bil z 209 proti 196 glasom odklonjen.

Steiner-jev predlog, naj se prodaja argentinskega mesa odda občinam, je bil vsprejet ter Seitz-ov predlog, naj se tudi združenim organizacijam dovoli prodaja uvoženega mesa, odklonjen.

Predlog posl. Pautz-a, naj se uvedejo pogajanja z ogrsko vlado glede znižanja carine pri uvozu krmil, je bil tudi vsprejet. — V petek je pričela zbornica razpravo o prvem čitanju proračunskega provizorja. Kot prvi govornik se je oglašil k besedi ministerski predsednik baron Bienerth. Polemizirati je začel najprej proti soc. demokratom in poudarjal, da pri avstrijskih političnih razmerah v geslu: „Proč z vlado!“ ne more biti rešitve, pač pa v konsolidaciji meščanskih strank v veliko vladno večino. Znamenja kažejo, da se ta konsolidacija bliža svojemu uresničenju in v tem oziru toplo pozdravlja ustanovitev češkega enotnega kluba, ki pomenja preobrat češke politike k treznosti. Potem je rekel, da zaradi zasedanja delegacij in deželnih zborov ni bilo mogoče sklicati preje državnega zbora. Obžaluje, da je bilanca dela deželnih zborov pasivna. Upa, da se bodo do sedaj brezuspešna češko-nemška pogajanja nadaljevala. Pozivlja zbornico naj stori prvi korak proti draginji s tem, da kolikor hitro reši avstrijsko-srbsko trgovinsko pogodbo. Konečno je povdarjal potrebo reforme poslovnika ter priporočal, naj zbornica prej ko prej reši proračunski provizorij.

V nadaljevanju debate o proračunskim provizorju je v soboto govoril poslanec Verstovšek, ki je začel svoj govor v slovenskem jeziku. Rekel je, da se ni slovenskemu narodu zgodilo še pod nobeno vlado toliko krivic, kakor pod sedanjo vlado. Slovenska državnozbornska delegacija bo nadaljevala boj proti vladi Bienerth tako dolgo, da bo ta vlada zginila. Govornik je očital vladi, da podpira germanizatorično delovanje vsenemške misli. Kritiziral je postopanje vlade napram Spodnještajerskim in koroškim Slovencem. Vlada se bo morala pečati z reševanjem jugoslovanskega vprašanja, ker na jugu je bodočnost monarhije. — Ideja trializma bo zavzela vedno trdnije oblike in postala dejanje. Govornik je potem navajal razne pri-tožbe spodnještajerskih Slovencev, pri čemur je prišlo opetovano do živahnih kontraverz z nemškimi nacionalci. — Včeraj se je nadaljevala debata.

Novo konstituiranje „Slovenskega kluba“ v državnem zboru.

Glede na pristop hrvaške Stranke Prava se je „Slovenski klub“ nanovo konstituiral. Izvoljeni so soglasno: Za načelnike z nova g. dr. Ivan Šušteršič, za namestnike načelnika gg. D. Dulibič, dr. Korošec, Povše; v parlamentarno komisijo poleg članov načelstva še gg. dr. Gregorčič, Grafenauer, dr. Krek, Ivančević; zapisničarji gg.: Demšar, Ivančević, Verstovšek.

Deputacija jugoslovanskega vseučiliškega kluba pri Bionerthu.

Zastopniki jugoslovanskega vseučiliškega kluba dr. Šusteršič, dr. Korošec in Ploj so včeraj konferirali z Bionerthom. Ministerski predsednik je dejal, da bo v kratkem predložil jugoslovanskemu vseučiliškemu klubu kompromisne predloge. Včeraj je bila klubova seja, v kateri se je odločilo, ako Jugoslovani sploh morajo iti na kompromisna pogajanja ali ne.

Volltve na Angleškem.

Doslej je izvoljena ena tretjina spodnje zbornice. Konservativci so odvezli liberalcem 10 mandatov in en mandat delavski stranki, izgubili so pa šest mandatov, torej pridobe pet mandatov. Liberalcev je izvoljenih 87. Unionistov 115, delavske stranke 15, Remondistov 16. Vladnih poslancev je doslej 117, protivladnih pa 115.

Forgach bo pomeščen v Draždane?

Srbski listi poročajo, da bo avstroogrski odposlanec grof Forgach pomeščen iz Belgrada v Draždane.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“.

P. n. gg. M. M. 1 K, slavna občina Kanal za l. 1910 znesek 20 K, gostje č. g. župnika Jos. Primožiča v Prvačini ob praznovanju Sv. Andreja zbrali 16 K 60 v, slavna občina Srpenica letnino 10 K, Karol Breščak, Osterfeld Nemčija 1 K, Štefan Podberšček, Imenje 1 K, Kralj Štefan, Gorica 20 v, Frančišek Breclj, Gojače 30 v, v nabiralniku: v gostilni g. Josipa Gornjanc 2 K 10 v.

Bog poplačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Za „Šolski Dom“

je daroval Karl Breščak, rudar Osterfeld II. Westfallen 1 K.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Njegovo Veličanstvo cesar je imenoval našega kraškega rojaka g. Maksa Fabiani-ja izrednim profesorjem za ornamentno risanje na dunajski tehniški visoki šoli.

Za okrajnega glavarja za novo okrajno glavarstvo v Tržiču je določen, kakor se govori, namestništveni tajnik na tukajšnjem glavarstvu in deželni poslanec g. Gasser.

Volltve v zavarovalnico proti nezgodam so razpisane na 29. t. m. Opravičenci naj pazijo, da ne izročijo glasovnic nepravim in nepoklicanim osebam. Pošiljati jih je, pravilno podpisane, predsedniku volilnega odbora, d. ru Slaviku, odvetniku v Trstu. Glasovnice delodajalcev podpiše dotični volilec delodajalec sam. Glasovnice delavcev mora podpisati delodajalec in eden delavcev kakor njihov zaupnik. Kandidatje se proglasijo pravočasno v sporazumu z dotičnimi opravičenci.

Državni poslanec dr. Bugatto ni zadovoljen z goriškim deželnim zborom. On, laški krščanski socialc, gre ob vsaki priliki v boj za slovenskega liberalca A. Gabrščka. On je bil med največjimi zagovorniki A. Gabrščka v deželnem zboru in se zanj tudi potegnil, ko ga je večina deželnega zbora ven brcnila. Mož je te dni govoril v državnem zboru. Povedal je med drugim to, kar ga najbolj duši. Rekel je, kakor pravi „Soča“, da deželni zbor dela počasi in da je upati, da bo v prihodnje deloval

redno v korist prebivalstva. — Mi pravimo, da Bugatto ve tako dobro kakor mi, da deželni zbor bi deloval hitro in v korist prebivalstva, da ne bi on s svojimi tovariši podpiral rãzdirača A. Gabrščka. Videl bo, da bo šlo potem kot namazano, in ljudstvo bo zadovoljno, deželni poslanci bodo zadovoljni, vsi bodo zadovoljni. Le par slovenskih liberalnih kričarjev bi še nekaj časa upilo. A kdo se bo zmenil zanje. Dobro bi bilo, da bi si gospod Bugatto to zapomnil in da bi tudi deloval v tem smislu.

Naši vinogradniki in brezobrestna posojila. — Spet hujska, spet je zajahala staro kljuse brezzoba babura „Soča“ o brezobrestnem posojilu vinogradnikom. Žge jo namreč državnega poslanca Fon na interpelacija, katero je stavil v državnem zboru zato, ker se je slišalo, da namerava vlada skrčiti državni prispevek za brezobrestna posojila našim vinogradnikom. Poslanec Fon, ko je to izvedel, se je koj postavil za pravice naših vinogradnikov, in zato je stavil v državnem zboru interpelacijo proti vladni nameri. Seveda, zelenci okoli „Soče“ ki jih vsak korak naših poslancev za pravice našega ljudstva zadene kakor strupena pušica, so se koj oglasili v včerajšnji „Soči“ v uvodnem članku in pravijo, da so naši deželni poslanci krivi, ako namerava vlada znižati prispevek za brezobrestna posojila. Kajpada, vsega so krivi naši poslanci. Krivi so tudi, da je šla rakom zvižgat solkanska „Mizarska zadruga“ in ž njo mnogi tisočaki, krivi so tudi, da je znani ultraliberalc in Gabrščkova desna roka Konjedic pobegnili ne ve se kam, nadalje so krivi tudi tega, da tožari „Trgovsko-obrtna zadruga“ kar zaporedoma celo liberalne kaporjone in jim odpoveduje kredit.

A „Soča“ se sama tolče po zobeh v svojem uvodnem članku. Še poprej, ko zvrta krivdo na naše poslance v zadevi brezobrestnih posojil, češ, da se deželni poslanci niso pobrigali v deželnem zboru za to, da bi vlado prisilili, da bi ne znižala prispevka za brezobrestna posojila, pravi, „da je vlada v stiskah, pozna se, da smo izdali milijone za aneksijo ter da rastejo stroški zlasti za oboroževanje. Zato pa ščiplje vlada kjer le more. In ščiplje celo pri podpori za vinogradnike“.

To je resnica, vidiš, „Soča“. Veseli nas, da si povedala poleg laži tudi resnico. Ne nemarnost naših poslancev — kakor ti praviš — ampak prazne državne blagajne so krive, da vlada stiska in ščiplje kjer more. In da vlada ne bo ščipala tudi naših vinogradnikov, zato se je oglasil v državnem zboru naš poslanec Fon, in upamo, da ne brez uspeha, kar bo še bolj jezilo „Sočo“, kajti „Soča“ bi rada videla, da bi naši vinogradniki lakote umirali, da bi potem rekla: Vidite: Kleikalni poslanci so krivi, da umirate za lakoto!

Ej tički, poznamo vas predobro!

„Soča“ in gospodarstvo. — Našim čitateljem je znano, koliko laži je spravila „Soča“ v svoje predale na račun goriškega deželnega gospodarstva. V zadnji številki pa se je spravila na kranjsko deželno gospodarstvo. S slastjo je pograbila „Narodovo“ laž, da je odrekla vlada kranjski deželi 10 milijonsko posojilo, kateri denar bi imel služiti v melioracijske namene.

Glede tega posojila je namreč resnica le to, da zahteva vlada za potrditev tega zakona samo neko dopolnilo, kakoršnega zahteva od vseh drugih dežel, n. pr. Bukovine, Šlezije in drugih.

To „Sočino“ pometanje pred tujim pragom je postalo tako dolgočasno, da se njeni čitatelji za enako kvasanje prav nič več ne brigajo. In „Soča“ bi jim gotovo bolj ustregla, ako bi jim začela razkrivati razmere v liberalnem goriškem gospodarstvu. o katerem je

nje glavni urednik in lastnik A. Gabršček jako dobro poučen. Tako n. pr. bi zanimalo „Sočine“ čitatelje izvedeti, v kakem stanu se nahaja sedaj „Trgovsko-obrtna zadruga“, katero je vodil delj časa sam A. Gabršček!? Kake sardove je obrodilo njegovo vodstvo in kaka sreča čaka vse one, ki so včlanjeni pri „Trg. O. Zadr.“? Nadalje bi „Soča“ lahko še enkrat povedala, kake uspehe za razvoj „Mizarske zadruge“ je imelo A. Gabrščkovo in Konjedičevo potovanje po Egiptu in kako so se Angleži zanimali za omenjeno podjetje ter kako se je sponesla prekomorska trgovina, katero je A. Gabršček v svojem listu svoječasno z nečuvono samozavestjo prorokoval.

Interesantno bi bilo zvedeti tudi, kake koristi ima „Trgovsko-obrtna zadruga“ od hotela „Südbahn“, pri kateri kupčiji je imel A. Gabršček, kakor se je sam hvalil, glavno besedo. Istotako bi „Sočine“ čitatelje jako zanimalo izvedeti, kake dobičke so imeli člani konzorcija, ki je kupil takozvani „narodni piruh“ hotel „pri Zlatem Jelenu“, katerega upravo je A. Gabršček delj časa vodil sam. Hic Rhodus, hic salta!, draga „Soča“. Tu pokaži kak gospodarski talent tiči v osebi tvojeja gospodarja in kaj bi imela naša dežela pričakovati, ako bi bila dana prilika tvojemu gospodarju, da bi tudi pri deželnem gospodarstvu imel tako odločilno besedo, kakor jo je imel pri „narodnih piruhih“, kakor tudi pri drugih liberalnih gospodarskih podjetjih na Goriškem.

Marijine družbe ne dajo miru „Soči“. V številki 139. pripoveduje o neki Marijini družbi, o neki 17-letnem dekletu itd. Kraja, kjer se je to godilo, ne pove. Lahko si tedaj mislimo, da je bilo to na J a p o n s k e m. Vprašamo pa, zakaj bi „Soča“ raji ne govorila o družbah, ki so jej bolj blizu, recimo o „Trgovsko-obrtni zadrugi“, o konzorciju „Narodnih piruhov“, o „Mizarski zadrugi“ v Solkanu itd. Te stvari bi goriško občinstvo bolj zanimalo, ker se o njih sedaj splošno govori. Radi bi slišali kaj o tistih 150.000 K, o čudnih rečeh z menicami... o milijonu, s katerim misli vlada pomagati potapljačji se liberalni ekonomiji... o deficitu pri „Narodnih piruhih“... o načinu, kako ga hoče Gabršček pokriti, da ne bodo drugi škode trpeli...

Pustite torej „Marijine družbe“ v miru, ker nas prav nič ne zanimljejo. Hic Rhodus, hic salta!

V spomin † dr. Ferdinandu Rojcu.

— Blagi dr. Ferdinand Rojec je dajal v verskem oziru vsem prelep zgled. Naj omenimo tu le eno črtico iz njegovega življenja. Pokojnik se je prikazal v Gorici v stolnici večkrat, ko je bil tam razpostavljen Najsvetejši sakrament. Vsako leto je ponavljal prošnjo, naj „Prim. list“ objavi, kedaj da se izpostavi Najsvetejši sakrament v stolnici in kedaj da se ta slovesnost zaključi. Bog mu je dal milost, da je umrl prav takrat, ko je bil Najsvetejši sakrament v goriški stolnici izpostavljen. Letos ni mogel priti v začetku adventa goreče molit pod altar, ko druga leta, čeprav si je to na smrtni postelji srčno želel, a trdno upamo, da je dosegel v nebesih milost gledati Zveličarja od obličja do obličja.

Blagi pokojnik je bil svoj čas zdravnik pokojnemu pesniku Simonu Gregorčiču. Le-ta mu je iz hvaležnosti zložil sledečo pesmico, ki se nahaja v III. zvezku na str. 34:

Mojemu zdravniku
(Dr. Ferd. Rojcu.)

Pri grobu že sem stal,
Vanj kmalu bil bi spal;
Že solcu sem slovo dajal; —
Prispe pa k meni stari fant,
Priatelj doktor Ferdinand
In ostro me okara,
Zasluzil sem — nemara!

„Kaj gledaš vedno v grob tamán? Poglej, kako je svet krasán; Povsod življenje, cvet, svetloba. Med živi svet takoj od groba, Med svet! Tvoj grob se ni skopan, Na delo! Delo je življenje, Brezdelje — v živem pa trohnenje. Dovolj ti štetih je zamud. Zato pa zdaj potroji trud, Počitek bodi ti neznan, Ker se si narodu dolžan!“
In vzleče me od groba preč —
Zdaj delo mi je sreča sreč!

Krožnica vsem občinskim zastopom dežele. — Kakor se je že naglasilo v državnem zakoniku št. 148, iz leta 1910, se bo vršil v tem letu o priliki ljudskega štetja tudi natančen popis živine po stanju z dne 31. decembra 1910.

Popolno poznanje stanja živine je neobhodno potreben predpogoj, da se bo lahko racionalno in primerno razpravljalo vprašanje glede pospeševanja živinoreje, izkoriščanja živine in zalaganja večjih mest z mesom.

Naravno je torej, da javni vladni činitelji in deželni odbor smatrajo vseskozi natančno štetje živine kot stvar največje važnosti.

Kmečkemu ljudstvu se torej priporoča, naj uvažuje, da je v prvi vrsti v njegovem lastnem interesu, ako poda organom, ki so jim naročena poizvedovanja, natančne in obširne informacije o stanju živine, zlasti ker c. k. poljedelsko ministerstvo v svojem odloku z dne 8. okt. 1910 št. 39532/1091 formalno in izrecno izjavlja, da v tem pogledu podane napovedbe ne bodo mogle nikdar, kot se od nekaterih strani kaj domneva, služiti za podlago kateremkoli si bodi zvišanju davka.

Nalaga se zatorej občinam, da pojasne na najprimernejši način kmečkemu ljudstvu pričujočo okrožnico, ki jo je kar najboljše objaviti.

Slovenskim vrtnarjem in poljedelcem se da v Trstu, 10 minut od sredine mesta ležeče, veliko in rodovitno posestvo (kampanja) v najem. Delaven vrtnar ali poljedelec, kateri zna, zaradi prodaje zelenjave, tudi italijansko, lahko jako dobro izhaja. Naslov se izve v našem uredništvu.

Hrvati so zmagali v Pulju pri volitvah v bolniško blagajno za c. kr. mornariške delavce in uslužbence. Prodrli ni noben Lah ne socialni demokrat. To jasno kaže, da saj v Pulju socialna demokracija prav strahovito propada.

Ban Tomašič za hrvaško šolstvo v Istri. Tomašič je podaril iz sredstev hrvaške vlade Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro 5000 K.

Tržaški mazinjanci pred graško poroto. V pond. je pričela pred graško poroto kazenska obravnava proti 13 tržaškim mazinjancem, toženim radi veleizdaje in radi razžaljenja Nj. Veličanstva. Po večini so obtoženci zasebni uradniki, dva sta odvetniška kandidata, dva sta dijaka in eden kovač.

Obtoženci so obdolženi, da so bili v zvezi z iredentiškimi krogi v Italiji nabirali prostovoljce, ki naj bi v zvezi z italijanskimi prostovoljci, ki bodo vdrli v takozvane italijanske dežele v Avstriji, jih odtrgali od Avstrije in pridružili Italiji. Deperis iz Gorice je poleg tega obdolžen tudi žaljenja Veličanstva, zakrivljeno z neko razglednico, katero je oddal v Gorici na pošto in naslovil na svojo ljubico, 15-letno Ano Brandolin v Trstu. Ana Brandolin je bila aretirana v hipu, ko je dvignila na pošti ono poste-restante razglednico.

Razprava se vrši pri zaprtih durih.

Proces zaradi vohunstva. Vsporedno s porotno obravnavo, ki se vrši te dni v Gradcu proti 13 tržaškim iredentistom, se vrši na Dunaju pred deželnim kot kazenskim sodiščem jako zanimiva kazenska razprava zaradi vohunstva proti Josipu Colpiju iz Tridenta, proti onemu Colpiju namreč, ki je

ukradel iz tridentinske „Banke Cooperative“, kjer je bil poslovodja, približno 360.000 K. Obtoženec popolnoma priznava, da se je bavil z vohunštvom na korist Italije proti Avstriji in pravi, da je ukradel onih 360.000 K prav zato, da bi se s tem denarjem pospeševalo iredentovsko gibanje na južnem Tirolskem. Ta obravnava je jako zanimiva.

Colpi je namreč, ko se je nahajal v zaporu v Tridentu, pisal predsedniku ondotnega okrožnega sodišča pismo, v katerem se ponuja za vohuna proti Italiji na korist Avstrije, ako bi se ga pustilo iz zapora. Na ta način namreč bi si bil Colpi rad izposloval prostost, katero bi pa potem porabil, seveda po svoje.

Položaj obmejnih Slovencev je žalosten. Boriti se morajo takorekoč noč in dan proti tujemu nasilju, da si ohranijo svoj jezik in svojo zemljo. Ali sami so preslabi, da bi mogli dobojevati gigantski boj. Pomagati jim morajo oni, ki so v srečnejših razmerah. Res je, da vsak ne more prispevati z denarjem, podpira pa lahko vsak obmejne Slovence s tem, da kupuje blago, ki se prodaja v korist obmejnim Slovincem. Tu mislimo na Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem, ki je opremljena s štampiljo „Slovenske Straže“. Kolinska kavina primes je izvrstni domači izdelek, ki daleko nadkriljuje vse tuje tovrstne izdelke. Škatljice, ki se prodajajo izrecno v prid obmejnim Slovincem, niso nič dražje od navadnih škatljic in blago je v njih ravno tako izvrstno. S tem torej, da kupujemo Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovincem (na škatljicah mora biti štampilja „Slovenske Straže“!), podpiramo obmejne Slovence, ne da bi prav za prav sami pri tem kaj trpeli, kajti od prodane kavine primesi prispeva za obmejne Slovence tovarna sama iz svojega. Zato je dolžnost vsakega našega somišljenika, da zahteva v prodajalnicah izrecno in samo ono cikorijo z napisom: „V korist obmejnim Slovincem“ in ki je na nji štampilja „Slovenske Straže“. Vsako drugo cikorijo odločno zavračajte!

Dr. Bauer — škof. Kanonik dr. Bauer je imenovan za pomožnega škofa v Zagrebu.

V proslavo dr. Mahničeve 60 letnice se bo vršila 8. t. m. slavnostna akademija v katoliški kazini v Zagrebu.

Sanaoljo deželnih financ potom povišanja davka na žganje vzame država vendarle leta 1911 resno v roke. Tako je zopet obljubil finančni minister v svojem govoru 3. t. m. v zbornici.

Novo smodke v prometu. V prihodnjih dneh bosti prišli v promet sledeči novi vrsti smodk: „Cigarillos“ in „Virginiosa“. Prve se bodo prodajale v papirnih zabojčkih po 20 kosov in sicer bo veljala posamezna 5 v. Virginiosa se bodo prodajale po 8 v v zavojih po 50 kosov. Obe smodki ste iz lahke vrste tobaka.

Viljem II. častni doktor praške nemške univerze. Medicinska fakulteta nemške univerze je sklenila imenovati cesarja Viljema II. zavoljo njegovega milijonskega daru v znanstvene namene za častnega doktorja. Ta sklep potrebuje potrditve od strani cesarja Franca Jožefa in privoljenja od strani cesarja Viljema samega.

Angleški kralj v smrtni nevarnosti. „Liverpool Daily Post“ pripoveduje, da je v Windsoru na lovu fazanov malo manjkalo, da ni bil kralj ustreljen. Proti večeru je eden povabljenec ustrelil na način, da je strel šel mimo kralja.

Številke iz Bosne in Hercegovine. Zadnje ljudsko štetje v Sarajevu izkazuje 51.054 prebivalcev; vojaštvo ni všteto. — Deželnih uradnikov je v Bosni-Hercegovini 10.944, od teh domačinov 4026, Avstrijcev 3846 in 3057 Ogrov. Po narodnosti je: 1195 Čehov,

512 Poljakov, 401 Slovencev in 909 Rusinov; Hrvatov in Srbov je 6221, vseh Slovanov skupaj torej 9242. Razven tega je 1271 Nemcev in 303 Mažarov.

Izgubil je na semnju sv. Andreja Anton Komel iz Bilj listnico, v kateri je bil znesek 350 kron ter drugi papirji. Kdor bi bil našel listnico, je naprošen, da jo nese na tukajšnje policijo, kjer dobi primerno nagrado.

Listnoca uprave. — G. Valentin Balčina v Dolu 140: denar prejeli 14/11/10 6 K, hvala lepa.

Mestne novice.

Shod društva „Skalnica“ bo dne 18. t. m. ob 3 in pol pop. v dvorani „Central“.

Miklavžev večer, katerega je priredila včeraj S. K. S. Z. v dvorani „Central“, je privabil v ta prostor veliko množico ljudstva. Razume se samoobsebi, da so tvorili večino otroci, ki so bili po sv. Miklavžu obdarovani z različnimi sladčicami in sadjem. Izven tega je sv. Miklavž razdelil tudi poslana mu darila. Po odhodu sv. Miklavža se je vršilo šaljivo srečkanje, ki je vzbudilo vsled raznovrstnosti in šaljivosti dobitkov veselo razpoloženje med navzočimi. Bil je lep večer, katerega se bodo zlasti otroci z veseljem spominjali.

Krvav pretep. V nedeljo zvečer je nastal hud prepir med 42 letnim Josipom Rijavcem, stanujočim v ulici Scala št. 12, in med Matijem Collazio, kateremu se je pridružil tudi njegov sin Ivan. Iz prepira je nastal pretep in Rijavec je bil z rezilom tako ranjen na obrazu, da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Žepni tat. — Do sedaj še neznan žepni tat je ukradel posestniku Antonu Komelu, ko je ob 11. uri nekaj kupoval na trgu, iz žepa denarnico, v kateri se je nahajalo 650 K.

Semenj sv. Andreja. — Letošnji semenj sv. Andreja je bil z ozirom na sedanje razmere in pa na skrajno slabo vreme še precej dobro obiskan, posebno mnogo živine so prignali ljudje na živinski trg. Največ dobička so napravile krčme in gostilne. Mnogo ljudi je privabil na ta dan v Gorico tudi Hagenbeckov cirkus. Če kdaj, je zaslužila včeraj Gorica naslov blatnega mesta.

Iz goriške okolice.

g V št. Andrežu je bilo nabranih na dan volitve županstva pri gosp. P. Lutmanu 11 K 73 v za našega „Orla“. Slavnemu županstvu, starešinstvu in drugim cenj. gospodom se za dobrovoljen dar najiskrenejše zahvaljuje društveni odbor.

V Renčah ustanovijo v nedeljo katol. izobraževalno društvo.

g Iz Bilj. Dne 14. novembra t. l. m. ob 9. uri zvečer je nagle smrti umrla 53-letna Judita Peric, v prvo omožena Sužtek, v drugo Vrtavc.

Drugi dan zjutraj so brzobjavno obvestili sina prvega zakona, ki študira v Klosterneuburgu.

Sin se je takoj odpravil k pogrebu svoje matere. Ker se mu je zdela ta nagla smrt matere sumljiva, zato je dne 17. novembra sam šel v Gorico na merodajno mesto to naglo smrt naznaniti. Dne 18. nov. opoldne je prišla komisija iz Gorice in med velikim nalivom so mrliča tretji dan po pogrebu zopet odgrebli in raztelesili. Po dolgi preiskavi so zdravniki konstatirali, da je pokojnica umrla naravne smrti.

Pogrebci so zahtevali od župana veliko plačilo iz občinske blagajne za odkopanje mrliča, katero so tudi dobili. Vprašam, je-li to izplačilo opravičeno? Kje ste bili Vi, od ljudstva poklicani

može, da niste takoj drugi dan po tem slučaju nagle smrti v Gorico na merodajno mesto naznanili, da bi ne bilo treba dvakrat mrliča pokopavati in brezpotrebni stroškov pri drugem pogrebu občini na hrbet naložiti?

Vedite, da v državnih, v deželnih in v občinskih zakonih je jasno rečeno, da tudi če preišči nagloma pogine, mora županstvo skrbeti, da naznani takoj okrajnemu živinozdravniku da dožene, zakaj je živinče poginilo!

Mislím, da toliko večja dolžnost je naznaniti slučaj nagle človeške smrti pristojni oblasti.

Iz ajdovskega okraja.

a Umrl je v Črničah dne 1. t. m. po dolgi in mučni bolezni g. Franc Kosovel, trgovec z usnjem in posestnik, v 69. letu svoje starosti. Trgovalec je nad 40 let. N. p. v m. l.

a Lokaveo. — Minoli petek je bil pogreb pok. veleč. g. Andreja Mesar, ki je umrl ravno na svoj god. Kljub slabemu vremenu udeležilo se je obilno ljudstva, domačega in iz okolice, tega žalostnega spreveda, ki ga je vodil preč. g. dekan črniški v spremstvu enajst drugih duhovnikov, ki so prihiteli izkazat blagemu pokojniku zadnjo čast. Pogreba se je vdeležilo vse starešinstvo ter šolsko vodstvo s šolsko mladino; krsto so nosili 4 moške iz starašinstva. Ob odprtem grobu govoril je preč. g. dekan pokojniku v slovo, pa tudi ljudstvu v opomin, naj spoštuje svoje dušne pastirje; kajti kaj bo z našim narodom, ako ne bo več imelo duhovnikov-voditeljev! In tega se je bati, ker tako naglo umirajo in malo jih nastopi ta stan. Ljudstvo, ki ne spoštuje svojih duhovnikov, jih tudi ni vredno. Blagi pokojnik je služboval kot kaplan v Devinu in Sv. Križu ter kot kurat na Livku in v Lokavcu. Povsod je bil priljubljen radi svoje skromnosti in ponižnosti in ostane vsem znancem v blagem spominu.

Iz kanalskega okraja.

kl Odmevi iz Lokovca.

Debel sneg Lokovc pokriva, nič življenja, stvarstvo spi. Vse že v miru zimskem sniva le pri „Pepčku“ mira ni.

Winklerjeva trdnjava znana se v elektriki svetli. Polni pivnica postrana liberalnih se ljudi.

Kaj pomeni to vrvenje? Bo-li društveni večer? „Škof“, povej, kaj to drvenje? Si-li morda vstrelil zver?

Jutri vse sem! Na volišče! Kar le giblje, zna za svet. Tukaj slavno bo torišče, Kjer naš ljud' se reši spet!

Vina pijte kar želite, le da zmaga prapor naš. Tudi žganja se nalijte, dober nam je vsak pristaš!

Stric Mokrinče pete brusi Golorok dirjá okrog. Zakoprivn' kar jaha kljuse agitacij vtrujen, vroč. . .

Kladvice lokovško bije na volivcev mrzlih broj, žganja vnet mokaško bije. Vsak mu bratec je nocoj.

„Tuti kvanti“ ki ste tukaj, jutri „Pepčku“ vsak svoj glas! Vsak na jezik si podrukaj: Winkler je lokovski spas!

Glej pa šment. Četrtek počí, stranka ljudska stopi v boj! V zadnji liberalni koči zaječi „Pepč“, kaj bo s teboj!

Padel si, pa pal pravično, s teboj ves liberalni strop. Iskal sam si se sebično, stranki skopal hladen grob!

Le počivaj v miru Pepč! Sneg hladi naj ti glavo. Ak' ima tud' polne žepe, Winkler župan več ne bo!!

Ti pa vrla ljudska stranka, Stopila si pogumno v boj. Rešila si ljudstvo straha Zató naj slava ti doni!

Živi naj Lokovec naš, Živi vsaki naš pristaš! Če bo treba še v boj pogumno stopi zopet roj!

„Staro kladvice“.

Iz cerkljanskega okraja.

c Iz Šebrelj. Že v več številkah „Primorca“ se bere pod naslovom „Iz Šebrelj“ levite „Primorskemu listu“ radi zadnjega dopisa od tukaj, in ob enem napada mene, kakor da bi bil jaz pisal isti dopis. Prosim uredništvo, v prih. št. „Prim. Lista“ objaviti potrdilo, da jaz nimam stika z rečenim dopisom, dasiravno je bil isti na pravem mestu. (Potrjujemo, da g. A. Rejec, nam ni poslal imenovenega dopisa, kakor tudi da ga ni pisal. Op. ur.) Opravičujem se pa ne radi dopisnika v „Primorcu“, ampak radi tega, ker morda tudi kedo drugi misli, da se jaz prepiram po časopisju. „Primorčev“ dopisnik naj si zapomni, da se mi ni in ne bo videl toliko vreden, da bi mu odgovarjal. Vsem povem, da sem jaz za svoja dela pri posojilnici, občini, in pri zavarovalnici odgovoren višim oblastem, nikdar pa ne propadlim izzivavcem, katerih se že drugi ljudje izogibajo.

Rejec Anton, župan.

c Iz Zakojice. — Redko kedaj se oglasimo in takrat nimamo nič veselega sporočiti. Vreme imamo že delj časa deževno in zdaj pričakujemo vsaki čas sneg. Za zimo nismo še pripravljene in uboga živina bo tudi trpela, ker ne moremo nabrati stelje.

Kakor drugod je bilo tudi pri nas deževno leto, kar ni za naše kraje. Če ima biti pri nas letina, mora biti suho leto. Poljski pridelki so slabo vspeli, le sena smo imeli več ko po navadi.

Omeniti moramo še ljudi, ki so minolo leto kaj radi obiskovali c. kr. sodnijo ter s tem zgubavali mnogo časa in denarja ter zaslužka.

Bližajo se pri nas občinske volitve, zanimanja je malo zanje. Le nekateri „naprednjaki“ so začeli hoditi okoli v volčjih oblačilih ter s prilizljivim jezikom hočejo premotiti volilce, da je vseeno, ali je izvoljen starešina od te ali one stranke. S tem hočejo doseči da se izvole le liberalci. To agitacijo podpirajo celo taki ljudje, ki jim tako početje najmanj pristojna.

Še dobro se spominjamo, kako je bilo pred tremi leti, ko smo imeli v občinskem zastopstvu tako mešanico, ki ni mogla na nikak način vspešno delovati in nastale so razmere, ki so zahtevale nove volitve. Zavedni volilci pa se ne bodo dali zmotiti od prilizovalcev, kajti sami vedo, koliko smejo zaupati liberalcem. Na dan volitev naj stori vsak svojo dolžnost!

Za kratek čas.

Sodnik (tatu pri zaslišanju): „Vi ste spet obdolžen, da ste okradli eno štacuno. Dve pričiči pričata tudi proti vas, kajti ona dva sta vas videla.“ — Tat: Gospod sodnik, jaz imam pa deset prič, ki me niso videli.

Sodnik (aretiranec, katerega pripelje policaj k obravnavi): „No, spet se moram z vami pečati!“ — Tat: Gospod sodnik, recite policaju naj me pusti v miru in ne aretiraj več, potem bode te tudi vi imeli miru od mene.

Loterijske številke.

3. decembra

Trst 13 16 90 24 84

Podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ V GORICI

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —
 Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Delniška glavnica K 5.000.000.

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 450.000. —

PODRUŽNICE: Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Opozorjamo

na novo vrsto valjanih „Pekate“, enako doma delanim sajuhu in prikuho. Vdobivajo se le v rumenih ovojih po 1½ kg v najfinejših kakovostih s napisom in sliko:

»Štiri rumenjaki«
 »Osem rumenjakov«.

lastnik prve in največje
slovenske svečarne
 v Gorici, ulica sv. Antona 7.
 Priporoča preč. duhovščini, cerkv. oskrbništvom, p. n. slavnemu občinstvu **čebelno-voščne sveče, zvitke, kadilo, mod itd.** 60 (14-10)

Klobučar M. Horvat v Gorici

Gosposka ulica števil. 17.

ima v svoji zalogi najraznovrstnejše klobuke: mehke, trde in cilindre po najnižjih cenah. V zalogi ima najboljšo kožnikovino za ovratnike in notranje prevleko sukenj itd. — Kožuhovino kupuje po najvišjih dnevnih cenah. Priporoča se p. n. občinstvu v mestu in na deželi zlasti pa preč. duhovščini.
Postrežba strogo poštna.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancem prežalostno vest, da je naš preljubljeni nepozabni sin in brat

IVAN KOREN

v 24. letu svoje starosti, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, danes ob 1. uri po noči po kratki bolezni v Gospodu zaspal.

Zemski ostanki predragega se prenese v torek 6. t. m. na tukajšno pokopališče.

KOBARID, 4. grudna 1910.

Ivan Koren, oče
 Izidor, brat. Fani, Ana, Marija, Elizabeta, sestre.

150 K mesečne plače

dam vsakemu, ki prevzame prodajo novega predmeta, ki je potreben za vsako hišo. Pošljite v pismu znamko za 30 vinarjev in svoj naslov.

Josip Batič,
 (Ildija Kranjsko.)

Peter Cotič,

čevljarški mojster, Gorica, Raštej 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Edino zastopstvo najboljšega čistila za crevlje in usnje.

Restavracija

„TRI KRONE“

GORICA — Gosposka ulica

ima vedno sveža jedila, toči pilsensko in steinfeldsko pivo, izborna domača vina in teran. — Cene zmerne.

Ferdinand Baumgarten,
 restavrater.

Prave švičarske ure

zlatino in srebrnino itd. nakupite najbolje in najceneje pri tvrdki

Aleksander Ambrožič

GORICA, Korso J. Verdi 26.

Istotam se izvršujejo popravila v to stroko spadajoča točno in po najnižjih cenah.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
 registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici, TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (Stokfšezvo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomere barve po K 140, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroci, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norveške, preišče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim žč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljom.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

100 KRON NA LETO

lahko vsakdo prihrani in dobi poleg stoječo, krasno natančno idočo žepno uro za gospode ali dame s finim pozlačenim švicarskim kolesjem **popolnoma zastoj,**

kedor naroči za vsako hišo potreben predmet, ki velja samo dve kroni, ter ne sme manjkati v nobeni hiši. Pošilja po povzetju ali če pošljete denar naprej: Tvorница kem. izdelkov

JOSIP BATIČ,
 Ildija (Kranjsko.)

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenshi s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4½% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

a) na vknjižbo po 5½% (pet in en četrt od sto);
 b) „menico oziroma porošstvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.